

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

Pojedini broj stoji 1 dinar



# MALI ISTRANIN

GOD. VI.

TRAVANJ 1935.

BROJ 8.

---

# Mala pošta

---



## SVIM SOKOLSKIM I DRUGIM PATRIOTSKIM DRUŠTVIMA.

Narod naš u Istri sačuvaq je do dana današnjega jedan svoj izrazito slavenski narodni ples, pun temperamenta, slikovitosti i ljepote, »balun«. To je prastaro jedno balkansko kolo, što ga je narod naš prije stotina i stotina godina donio u Istru, uz mnoštvo drugih lijepih narodnih običaja. Mladi istarski glazbenik g. Slavko Zlatić komponirao je prema narodnim napjevima glazbu za taj ples, koji su u umjetničkoj formi obradili plesni stručnjaci Željko Markovina, Ivica Valpotić i Nevenka Perko.

Preporučamo svim sokolskim i drugim rodoljubnim društvima, pa i školama, da bi na svojim patriotskim priredbama svakako stavili kao jednu točku programa i taj naš lijepi narodni ples. Time će se najbolje odužiti našoj Istri, manifestirati svoju ljubav do nje i podvući pred cijeli svijetom slavenski karakter njezin.

Ples je uistinu krasan i biti će bezuvjetno jedna od najefektivnijih i najljepših točaka programa.

To je prvi pokušaj da se jedan narodni ples iznese u umjetničkoj obradbi i taj je pokušaj uspio iznad svakog očekivanja.

Ples je štampan u zadnjem broju glazbene revije SKLAD, detaljno je opisan svaki korak, svaka kretnja, svaka gesta. Prikazane su i narodne nošnje, donesene su i slike, a priložen je i izvadak za glasovir. Sokoli, kojima je poznata sokolska terminologija, shvatit će ga s najvećom lakotom. Taj broj SKLADA stoji 20.— Din, a tko ga želi nabaviti može se obratiti i na nas, pa ćemo mi drage volje posredovati. Ta radi se o jednoj lijepoj nacionalnoj manifestaciji za našu Istru.

Danilo Tréon, Čelinae. Knjiga Ratne uspomene od našeg prijatelja Dra. Ante Messner-Sporšića možete naručiti kod Tipografije, Zagreb, Pre-radovićeveg trg. Stoji 20.— dinara, s poštarinom 22.— Din.

Lucija Gospodnetić, Marina kod Trogira. Lijepa Ti hvala na onako toplom pismu. Što se tiče Tvoje želje, da donesemo nešto o našim kraljevićima, mi smo o tome već dosta lijepa pisali. Pogledaj si na pr. br. 2 i br. 4 ove šk. godine. No sada kad znamo, da to naše mlade prijatelje naročito veseli mi ćemo češće o njima pisati. Na lijepim izjavama odanosti i ljubavi za našu pravednu istarsku stvar mi Ti se od sreća zahvaljujemo, u ime svoje i u ime tisuća malih zarobljenih Istrana.

Mate Mogorović, Našice. Šaljemo u buduće po 20 kom. Lijepo zahvaljujemo na trudu i pozdravljamo Vas.

# MALI ISTRANIN

GOD. VI ZAGREB, TRAVANJ ŠKOL. GOD. 1934/35 BR. 8

## Istri na Uskrs

Kad uskršnja sveta zvona  
Zvone radost, sreća miri  
Naše srce tužno bolno  
Neće da se smiri.

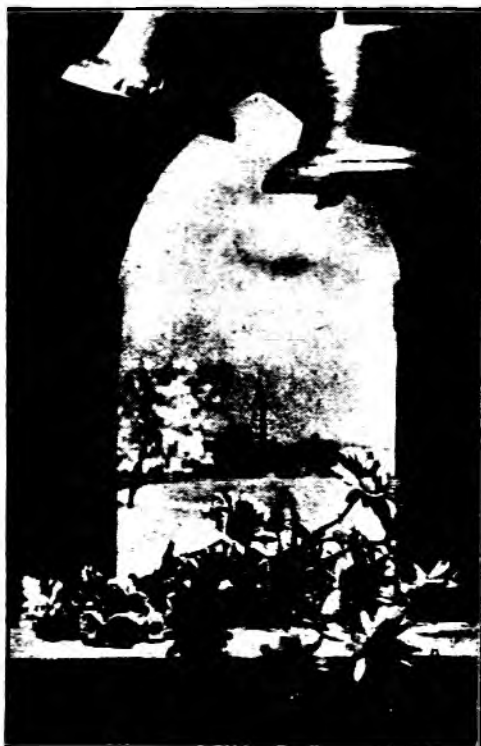
Svijet vesela čela stupa  
Zvuči zvona glas,  
Sretan Uskrs — Hristos Voskres'  
Uskrsnu nam spas.

To veselje ipak luči  
Kuju suzu bistru,  
Jer lutaju naše miali  
Kroz milu nam Istru.

Uskršnjem veselju kod nas  
Ni kraja ni broja,  
Kako li je danas tebi  
Istro, Istro, moja.

U uskršnjem svetom plamu  
Naše srce zebe,  
U molitvi sjećamo se  
Tebe, Istro, tebe!

Aleksandar Radanović



## Čedan slavuj

Kad je dragi Bog stvorio ptice i dao svakoj šareno perje poredale se one oko Njega. Ali nuto jada: ni da bi jedna bila zadovoljna s onim, što je od dragoga Boga primila! Guska se počeo tužakati: »Ah, kako bih ja rado imala zelene noge!« — »A ja crvenu glavu!« — žalila se patka. »Pa i ja bih voljela imati, crveno zeleno i žuto perje, nego li ovo moje!« — skoro plačući će ševa. I tako tužakale se jedna za drugom. Samo je slavuj šutio: on je bio zadovoljan sa svojim sivim odijelom. To se svjđelo dragom Bogu, pa reče slavuju: »Zato što si zadovoljan s onim što si od mene primio, bit ćeš od sada prvak u pjevanju između svih ptica i milijana ljudski!«

## Pošteno srce...

Neki gospodin ispričao nam je ovaj svoj događaj:

Dan bijaše veoma studen. Vraćao sam se kasno na večer kući. Jedan me je prijatelj dopratio do kućnih vratiju. Upravo kad smo se opraštali, približi nam se nekakav mališ, boležljiv i sav ukočen od zime i gladi. Bio je bosonog, a na sebi nije imao drugo, osim nekoliko dronjka. On prousti:

- Kupite mi »žnirance«  
dinar par, samo dinar par.
- Ne trebamo žnirance! odgovori moj drug.
- Dajte, gospodine, uzmite, potreban mi je taj dinar, reče mališ.
- Da ga se riješim uzeh jedan par vezova za cipele, no kako u mene ne bijaše sitnoga novca, vratih mu vezove i rekoh, da ću ih kupiti drugi puta.



— Oh, kupite ih večeras, gospodine, zamoli dječak, trknut ću da vam razmijenim novac. Veoma sam gladan. Na to sam mu dao deset dinara i on ode. Čekao sam ga, ali on se više ne vrati. Stadoh premišljati, kako sam izgubio deset dinara.

Iza toga sam ušao u kuću i kad sam u svom toplom stanu već bio i zaboravio i na dječaka i na svojih deset dinara, začujem kako netko zvoni na vratima. Otvorim i pogledam tko je. Bio je dječak još i mlađi od onoga, kome sam bio dao deset dinara, ali, ako je moguće, još i podera-niji, siromašniji i slabašniji. Popostane časkom pretražujući u svojim prnjama, a potom reče:

- Jeste li Vi onaj gospodin, koji je od moga brata kupio žnirance?
- Jesam!

— Dobro! Evo vam sada četiri dinara. Saša ne može doći, jer mu je zlo. Pregazio ga auto. Izgubio je kapu, žnirance i malo ne svih onih deset dinara koje je bio upravo razmijenio. Sada je u bolnici, a liječnik je rekao, da će možda umrijeti. Za sada vam, gospodine, ne možemo dati drugo nego ovoliko. Više nemamo.

Rekavši to, položi na stol novac i brizne u grčeviti plač. Odmah sam dao onomu jadnomu dječaku nešto da pojede, a zatim izidjoh s njime, da vidim maloga Sašu. Ležao je u bolnici. Prepoznao me, netom sam ušao, pa će mi:

— Bio sam razmijenio deset dinara, pa se upravo vraćah k vama, kad li me zahvati jedan auto i obori me na tle, prelomivši mi obe noge. Znam da moram umrijeti, ali tko će se brinuti za mog jadnog Mirka, kad mene više ne bude? Kako ćeš ti, siromašni moj brate?

Tada dohvatih dječakovu ruku i rekoh mu, da će se uvijek brinuti za maloga Mirka. Razumio me i jedva mu je preostalo toliko sile, da digne na mene oči, kao u znak zahvale. Po tom se u njegovim plavim očima ugasilo svjetlo, i malo iza toga ležao je on pred licem Božje svijetlosti, miran i spokojan, poput djeteta, što počiva na majčinim grudima . . .

## **Ribar i morska kneginja**

(Japanska priča)

U davno doba živio je mlad ribar. Zvao se Urašim. Jedne večeri vraćao se sa ribanja. Kad je ladicom pristao obali, opazi na žalu dječake koji su mučili i zlostavljali kornjaču. Urašim priveže ladicu i pođe dječacima te im reče:

— Životinje se ne smije mučiti. Molim vas lijepo, darujte mi tu životinju.

— Ne možemo, odgovore svi dječaci u jedan glas. Mi smo je ulovili teškom mukom, a sad želimo da se s njome zabavljamo i igramo.

— Ako mi je nećete darovati, evo vam novac, pa mi je prodajte. Dječaci uzmu novac i odjure prama selu.

Urašim pogladi životinju i reče joj nježno:

— Sirotice, izbjegla si smrti. Sretan sam što sam ti život spasio. Vрати se opet u svoj zavičaj i živi sretno i zadovoljno.

To joj reče i spusti je u more.

Čim je drugog dana stala zora svitati, Urašim pođe na ribanje. Maleni valovi igrahu se na površini morskoj. Naš ribar baci udicu u vodu. Dok je strpljivo čekao da riba zagriže meku, čuo je da ga netko dozivlje iz valova. Pogleda desno i lijevo, ali ne opazi nigdje nikoga.

— Ko me zove?

U taj čas izade iz vala kornjača koju je jučer spasio.

— Došla sam da ti zahvalim na dobročinstvu koje si mi učinio.

— Dobra kornjačo, toga svega nije trebalo. Moja je dužnost bila da učinim dobro djelo.

— Ja sam ti vrlo zahvalna. Želim da ti uzvratim dobrim za dobro. Čuj dragi dobročinitelju moj! Želiš li da vidiš dvorac kneginje ovog našeg mora?

— Dakako da želim! Čuo sam o dvorcu pričati. Kažu da je divan, ali da je vrlo daleko odavle.

— To ništa ne smeta. Ja ću te povesti onamo. Uzjaši na mene!

Kornjača se rastegne i postane velika. Urašim je mogao da udobno na njoj sjedi.

More bijaše ravno kao zrcalo. Kornjača je po njemu klizala kao munja, a Urašim se na njoj osjećao vrlo ugodno. Brzo stignu pred dvorac kneginje.

Zidovi su od koralja, a dugi prozori od jantara. Krov je od bisernih ploča. Dvorska straža sastoji se od zlatnih ribica.

Baš u taj čas izašla je iz dvora najmlađa kćerka kneginje. Koža je u nje svijetla i nježna kao ružin list u rano proljeće, a oči modre kao i more u onoj dubini.

— Unidite! — reče ona kornjači i Urašimu. Majka vas čeka.

Udu u dvorac. Sve se sjaji i blista. Podovi su od bisera. Kneginja Sirena sjedila je na povišenom mjestu.

Kornjača i Urašim se pred njome duboko poklone, a ona se okrene Urašimu te mu reče:

— Dobro mi došao, prijatelju! Hvala ti što si mi spasio kornjaču, vjernu moju dvorkinju.

Sada se kneginja okrene dvorjanicima i reče im:

— Povedite ga u blagovaonicu i počastite ga kao mog najboljeg prijatelja.

Dvorjanici se duboko poklone, okruže Urašima i odvedu ga u sobu od sedefa. Iznesu pred njega najtečnija jela u posudama od bisera.

Dok je on blagovao, malene sirene plesale su kolo i pjevale divne plesove.

Dani su prolazili Urašimu u ovom divnom kraju kao časovi. Jednog dana sjetio se svog siromašnog doma i starih roditelja u njemu.

Zamoli kneginju da može natrag, ali mu ona nikako ne daje.

»Moram, kneginjo, jer će roditelji tugovati za mnom. Umrijet će od gladi bez moje pomoći.

»Kad je tome tako a ti idi. Poklonit ću ti kutijicu za uspomenu, ali je nemoj otvarati, jer će ti donijeti veliku nesreću. Otvorićemo je kada se natrag vratiš.«

Urašim pozdravi Sirenu, sjedne na kornjaču i krenu. Brzo stignu u Urašimovo selo. Sve je našao u njemu promijenjeno. Kuće nove, ljudi nepoznati. Dođe i do rodnog doma.

— Majko, oče! stane dozivati. Evo došao sam.

Niotkud glasa.

— Ja, Urašim, došao sam. Majko, oče, gdje ste? Odgovora nema. Kuća prazna i tužna.

Izade iz nje.

— Ja sam Urašim, reče jednom prolazniku. Gdje su moji roditelji?

— Ti si Urašim?... začudi se čovjek. Ti se šališ.

— Ne šalim se! Zašto me to pitate?

— Čuo sam pričati od moje prababe o nekom Urašimu ribaru. Živio je ovdje pred nekoliko stotina godina. Jednog dana išao je na ribanje i više se nije vratio. Prošlo je, prijatelju, odonda nekoliko vjekova, a sada ne znam jesi li ti taj Urašim.

— Zar se sa mnom šalite? Otišao sam od kuće pred kratko vrijeme. Recite mi istinu što je sa mojim dragim roditeljima?

— Istinu sam ti rekao, odgovori mu nepoznati. Od tvog odlaska prošlo je nekoliko vjekova.

Urašim pogleda naokolo. Opazi da je sve promijenjeno.

Vrati se tužan na obalu morską. Tu sjedne i gorko zaplače. U ovoj nevolji sjeti se na kutiju koju je dobio od kneginje.

— Možda ću u kutiji naći razjašnjenje ove moje tužne sudbine? Kneginja mi je doduše zabranila da je otvaram, no što mogu u ovoj nevolji?

Digne poklopac kutije. Iz nje izadu tri stupa bijelog gustog dima koji mu udare u lice.

Njegovo lice postane blijedo, navorano i ispaćeno, kosa mu pobijeli kao snijeg, a tijelo mu klone pod teretom dugog života.

Htjede da ustane. Sile ga ostave. Pade i umre na obali morską.

(Po tuđem izvoru)

Drag. Lukež



---

## Nadmudrivanja

(Šaljiva pitanja)

1. Koje je piće najjače?
2. Što sunce ne može obasjati?
3. Kad je gladan šuti, kad je sit kriči?
4. Tko govori bez ustiju i jezika?
5. Noću bdije, danju spava — što je to?
6. Tko je onaj, koji je Bogu služio i ništa nije sagriješio, pa ipak nije dospio u raj.
7. Gdje ima vol najviše mesa?
8. Koji čovjek na svijetu još nije umro?
9. Što je to: svi sinovi nose kapice, a otac je ne nosi?
10. Danju je prazno noću je puno; što je to?

(Odgovore vidi na str. 122)

## Jaja

Bilo je na Uskrs. Neki dječak pođe u gradski perivoj. Između grana na stablu opazi gnijezdo. Popne se na stablo da vidi što je u gnijezdu. Penjući se uz deblo ogrebe ruke i rastrga hlače. U gnijezdu nade jaja sa sivkastim točkicama. Bez promišljanja uzme jaje i turi ga u džep. Jedna ptičica tužno je zacvrkutala u obližnjem džbunu. Kad se sklizao niz deblo rupu na hlačama proširi. Ponosan i zadovoljan vrati se kući. Nije pomislio kako će ptica majka jadikovati kad nade gnijezdo svoje bez jaja u njemu. Nije pomislio kako bi bilo majci kad bi našla kolijevku bez milog čeda.

Njegova majka nije ga ukorila kad je jaje kući donio. »Nije to tako strašno,« rekla je u sebi. »Ptica će snijeti drugo jaje pa će biti sretna.«

Druge godine, opet na Uskrs, donese dječak kući kokošje jaje.

»Gdje si ga uzeo?« upita ga majka.

»U onom gnijezdu u kojem sam prošle godine našao ono maleno ptičje jaje. Zar se ne sjećaš?« odvrati on majci.

Dobra majka ne povjerovala da kokoši nesu jaja u ptičja gnijezda. Dječak ju je stao uvjeravati da je prošao ispod stabla i da je vidio kako je kokoš izletila iz gnijezda. Popeo se na stablo, našao jaje i uzeo ga.

Majka je kimnula glavom i nekud daleko pogledala.

Treće godine donese sinčić kući jaje od čokolade.

»Valjda me nećeš uvjeriti da si ovo jaje našao u gnijezdu.«

»Jesam, majko, baš u onom istom gnijezdu,« stao je pričati ližući jaje. »Prošao sam ispod stabla i osjetio miris čokolade. Pomislio sam u prvj mah da možda u perivoju raste vanilija pa da od nje dolazi miris. Popeo sam se na stablo i našao u njemu ovo jaje. Jesam, majko, istinu govorim.«

Dobra majka slegne ramenima, teško uzdahne i ne kaže mu ni riječi.

Četvrte godine donese on kući jaje od srebra. Prije nego li ga je majka upitala gdje ga je uzeo, ispričavi joj da je opazio između grana na stablu da se nešto svjetluca. »Pomislio sam,« rekao je drski lažac, »da je to puževlja slina, ali kad sam bolje promotrio zasvijetlila se neka okugla stvar u gnijezdu. Popeo sam se na stablo i našao u gnijezdu ovo jaje.«

»Ne laži, nesretniče!«

»Kako to ne možeš da vjeruješ? Ti malo čitaš knjige. Baš ovih dana pisale su novine da ptice nesu ovakva jaja,« odgovori sin majci i izađe iz kuća.

Godinu dana nakon toga donese kući jaje od zlata. Stao je majku uvjeravati da je vidio kako zlatne muhe zuje oko gnijezda.

Dok je to pričao netko pokuca na vratima. Udu dva stražara.

»Što želite?« upita ih ustrašena majka.

»Vaš sin je ukrao u dućanu zlatno jaje. Imamo nalog da ga odvedemo u zatvor.«



Tužna majka udari u plač i jecaj. Prekasno je bilo!

Dječak je morao da plače kad je donio kući ptičja jaja. Tada mu je morala majka reći:

— Ko ukrade ptičje jaje, taj će ukrasti i jaje od zlata, i, ko krade, taj i laže. Id.

## **Jedno neobično pismo iz Afrike**

U posljednjem smo broju našega lista izvijestili, kako su se Klok i Jožić otputili u pohode našim zemljacima u francuskoj legiji stranaca u Alžiru. Tom smo zgodom spomenuli i našeg vrijednog pretplatnika gospodina Štefanića, koji je služio u Saidi. I sve smo čekali, kako će nam Jožić i Klok javiti, da su i njega posjetili, no umjesto toga stiglo nam je od gospodina Štefanića ovo pismo:

Dragi uredniče i svi moji mali prijatelji!

Kako ste u zadnjem broju našeg dragog »Malog Istranina« pravo spomenuli, moji drugovi i ja s velikim veseljem čitamo taj lijepi i tako srdačno pisani list. Kada nam ga pošta donese za nas je pravi blagdan. I smijemo se i plačemo. Od veselja i od gauća. Glasno čitamo divne rodoljubne pjesmice u njem i suze nam naviru na oči. Hvala Nazoru, Kataliniću, Cvitanu, Vama uredniče i svima, koji imate toliko sreća i osjećaja za svoj narod i domovinu. Mnogi od vaših mnogobrojnih mladih čitatelja možda pravo ni ne shvaćaju, kako je sveta, kako velika i uzvišena stvar Domovina.

Mi, koji već godinama živimo daleko od nje u tudem svijetu, sada ju istom pravo volimo i ljubimo. Ona je za nas kao neki lijepi san, kao jedna daleka krasna priča . . . Oh, da znate kako je u našim mislima »lijepa naša domovina . . .«

Ovde smo među tudincima i nemamo s kime da razgovaramo u svom materinjem jeziku. Francuzi su zgodni ljudi, ali čovječju dušu teško razumiju. To je jedna lijepa osobina samo nas Slavena. Jugoslavena nas je ovde vrlo malo raštrkani smo i rijetko se nademo zajedno.

Ono što kod vas pričaju o legiji stranaca u žarkoj Africi samo su lijepe priče. Tko nije prošao ovaj strašan život, nikad ga ne će razumjeti. Kad bih Vam opisao sve što sam ovdje pretrpio morao bih napisati cijeli roman.

Ne mogu Vam pisati češće nego samo dva puta u mjesecu, na prvoga i petnaestoga, jer u te dane dobivamo plaću, koja je vrlo skromna, tek nekoliko franaka, a te valja vrlo mudro rasporediti, da bi s njima čovjek kupio ono što mu je najpotrebnije.

Možda će Vas zanimati na što trošim svoju siromašnu vojničku plaćicu? Evo! Čim dobijem onih par franaka kupim najprije prašak za zube, sapun, mast za cipele i još koju sitnicu, zatim pedem u grad na tržište i tamo kupim kod Arapa krastavaca za čitavih 15 dana i pravim si od njih svakog podneva salatu, koja me osvježuje u ovoj pasjoj vrućini. Ovdje naime sunce pali ko živa vatra, no ja sam se već na nj priviknuo, pa sam crn kao ciganin.

Od onoga što mi preostane kupim marke i pišem prijateljima i znan-  
cima u Jugoslaviji i roditeljima i braći, koje sam ostavio u Istri.

Uveče u časovima odmora, sjedim pod vedrim nebom na kom svjet-  
luca na milijune sitnih zvjezdica, sjećam se djetinjstva i domovine i pje-  
vuljim, redom jednu za drugom sve naše lijepe rodoljubne pjesme. Da  
znate s kolikom čežnjom za domom pjeva ovako čovjek u tudini svoje ro-  
doljubne pjesme . . .

Kad sam u zadnjem broju našeg »M. Istranina« čitao da su me se  
Klok i Jožić spomenuli i krenuli k meni u pohode bio sam sav ushićen  
od radosti. Na žalost me ne će moći naći, jer sam kako vidite međutim  
premješten iz Saide u Fez.

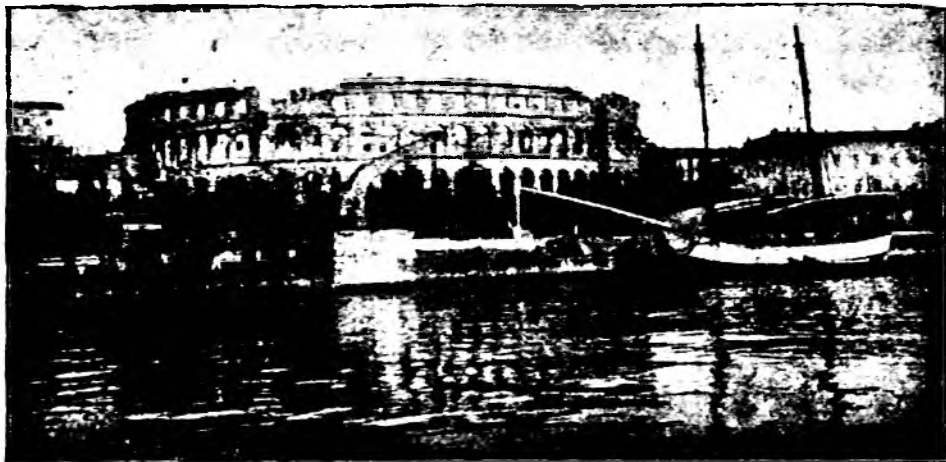
Stalno vas se, dragi uredniče, sjećam i šaljem Vam mnogo pozdrava  
iz sunčane Afrike.

Vaš

L. Štefanić

legionar franc. legije stranaca u Fezu (Maroko)

## Divičin grad u Puli



**Puk priča: Sjedi Kraljeviću Marko**

U kamen — izbi, nujno, neveselo,  
Čeka da zraku bacj sunce žarko  
Kroz okna ona na njegovo čelo.

U burnoj noći sred puste arene  
Konj rže, zveči mač; a kada bl'jeda  
Sja mjesecina, s vrha velje st'jene  
Prikaza neka naokolo gleda.

I narod moli: »Ustani, junače!

Sreća su tebi širom otvorena.

Duša je naša tužna, izmučena.

Ustani Marko! — C'jela zemlja plače.

Žulji nas bole. Noge nam krvare.

Nov otrov bljuju u rane nam starec.

Vladimir Nazor

## Kradljivac Gajo

Majka:

Ivo! Amo dodi... Pogledaj! Tu sprijeda  
U čaši mi ovoj fali žlica meda.

Ivica:

Ne znam... Mač-ka...

Majka:

Šuti, da pisnuo nisi!  
Još ti kaplja meda navrh nosa visi;  
Vidiš, Ivo: kratke u laži su noge;  
Lažljivcu ćeš lako da napipaš roge.  
Morao si odmah reći istinito:  
»Jesam, majko! Uzeh, a da nisam pitô«

Ivica:

Kada juče maca ote ribe dvije,  
Ti ne reče: »Zašto pitala me nije!«

Majka:

Kradljivica maca živina je jedna;  
Ona će da krade i kad nije gladna. ♪  
A Bog nama razum, bistru glavu daje,  
Što se radit' ne sm'je, neka svako znade.  
— Znaš li tužnu priču o malome Gaji?  
On ukrade jednom krušku svojoj maji.  
A majka će: »Sine, tomu se oduči;  
Duge ću ti prste otsječj na ruci.«  
Al' je Gajo i sad majci kruške krao...

Ivica:

Je l' mu sjekla prste!

Majka:

Bilo jednoj žao...  
Gajo momak bude.  
Rad se njemu grusti.  
Postaše još duži dugački mu prsti.  
Kokoši i telad, krmke, konje pače  
On po selu krade, majka tužno plače:  
»Nemoj tako, sine! rdavo ćeš proći!«  
Ne sluša je Gajo. — Jedne tamne noći  
Banuše redari, vezaše mu ruke.  
Umre jedna majka od srama i muke.  
... U tamnici; crnoj Gajo tužan sjedi;

Svoju ruku gleda i kroz plač besjedi:  
»Majko, zašto nisi (kô što si i rekla)  
Prve kruške radi, meni prste sjekla!«  
... To je tužna priča o kradljivcu Gaji,  
A sad, Ive, što ćeš reći svojoj maji  
Radi žlice meda, što mi fali tamo?...

Ivica:

Čuvaću se jada! Neću više, mamo!

## Slavuj i orao

U gaju, medju cvijećem, u svježoj zeleni, u prijatnom hladu pjevao je slavuj mali svoju pjesmu. Pjevao je pa stao, kad opazi gore u visokoj visini orla, gdje se krili. I dovabi slavuj mali orla u zeleni gaj svojom pjesmom, svojom milom. A kad je orle pao snažan i jak pred malog pjevača, ovaj će mu:

— Orle, ponosni kralju, blago tebi, kad se kriliš u vedrim visinama na domaku sunca žarka. I ja bih tamo rado u vedre visine...

— Sjedni, slavujicu, sjedni na moje krilo, pa da podjemo kud te želja vuče.

I ostaviše zeleni gaj, svježnu zelen i prijatni hlad. Krilio se orao, krilio sve više i više i stigo u visinu odakle se zeleni gaj crnio kao tamna točkica u ponornoj dubini. Slavuj je drhtao od užasa i strave, a nigdje cvijeća, ni zeleni svježe, ni hlatka prijatna. Svuda pustoš, praznina, led.

— Vрати me, vrati, u zavičaj moj, kukao je slavuj mali.

Smilovao se orlu bijednik, pa ga ponese i opet medju zelen- medju cvijeće i reče mu orle, ptičji kralju:

— Eto, sad vidiš, da nema sreće ni zadovoljstva izvan zavičaja rodnoga.

A slavuj na potvrdu tih riječi zapjeva najdivniju pjesmu. Pjesmu milom zavičaju svome...

Rikard Katalinlé Jeretov

---

## Nadmudrivanja

(Odgovori na šaljiva pitanja sa str. 117)

1. Voda, jer tjera mlinske kotače.
2. Sjenu.
3. Mlin.
4. Pero.
5. Svijeća.
6. To je onaj magarac na kome je Isus jahao, kad je ulazio u Jerusolim.
7. Pod kožom.
8. Onaj koji još živi.
9. Hrast i žir.
10. Krevet.



Nemojte misliti, da je s crncima samo tako lako izići na kraj. Lukavci su vam oni i prevejanci, da im nema para. O tom su se uskoro uvjerali i naši prijatelji Klok i Jožić. Crnci su ih lijepo častili, priredivali kojekakve svečanosti i dvljačke plesove, ali su uvijek budno na njih pazili, ne puštajući ih ni čas da se maknu iz njihova sela.

— Čuješ, Klok, tu nisu čisti poslovi. Što zapravo hoće ovi crnci od nas? pitao je zamišljeno Jožić Kloka. Drže nas ovdje zatvorene unutar svojih obora i nikako da nas puste otići.

Klok ne odgovori ništa. On zapravo nikada ništa ne govori, jer iako sve razumije što ljudi govore oko njega, nikako da nauči progovoriti ljudskim jezikom. Umjesto odgovora učini rukom jednu značajnu kretnju, koja je jasno označivala njegovo mišljenje: Bježimo!

— Bježati? začudi se Jožić. A kako, kuda? Ta ne vidiš li da je cijelo selo ograđeno visokim plotom, a ona dva uska ulaza čuvaju kopljima oboružani crnci ko zmajevi.

Klok se zamislio. Njemu je, istina, u žarkoj Africi lijepo, tu se dobro osjeća. Ali kad samo ne bi bilo tih ograda, tih plotova. On je čedo široke šume, ne treba on kaveza, on hoće slobode, puste slobode. A ista ta težnja za slobodom, za kretanjem i širokim obzorjima, morila je i Jožića.

— Hoću čiste račune: odrešito će Jožić. Klok, pođi za mnom! Idemo do crnačkog poglavice.

I pođoše.

— Devu nam jednu pribavite, mi krećemo.

— Nema deva, nema nikakvih životinja, ispričavali se crnci.

— Kako nema, lupeži jedni, ta što je ono što pase oko vaših koliba, jesu li ono možda mačke neke.

Dugo su se tako svadali, crnci su pridolazili, okruživali ih, ali se nijesu usudili navaliti na njih, jer su ih se ipak bojali. Naročito su se bojali Kloka, jer su mislili, da on još uvijek imade u truhu nekakav magazin taneta, kojima bi ih mogao sve pobiti, kako je ono pobio divlju zvjerad pred njihovim selom.

Konačno su se sporazumjeli.

— Pustit ćemo vas i poklonit ćemo vam devu, koju želite, ali tek uz jedan uvjet, rekao im je crnački poglavica. Ogroman jedan lav živi u blizini našeg sela. Napada na nas, poklao nam je skoro sva goveda.

krvoločan je, a nama nikako ne uspijeva, da ga ubijemo. Izgleda, da je to nekakav zao duh. Oslobodite nas, ubijte ga i mi ćemo vas pustiti, kuda želite i dati ćemo vam najbolju devu, koja će vas iznijeti kroz pustinju.

Tako je rekao crnački poglavica.

— U lijepu smo kašu upali, promrmlja Jožić Klok. Imamo pušku, a u njoj nijednog taneta. Sve si mi naboje pojeo u pustinji, gladušu jedan; čime ću sada da pođem u lov na lava? Zar trskovim štapom? Majmune, majmune, luda glavo. U ostalom, što me briga. Idemo! Pa kud puklo, da puklo. — Koplja amo, srdito će Jožić, pa da vidimo, što tko zna i umije.



Crnac im donese koplja. Klok se počesao za uhom. Takovim se oružjem u životu još nije borio. A lava se bome boji svaki majmun.

Ali što su mogli. Uzeli su koplja i izišli iz sela u pustinju u pravcu odakle je po crnačkom pričanju dolazio lav.

Išli su tako, lunjajući bez cilja.

Najednom strašna rika.

— Evo lava! prestrašeno će Jožić. Klok se nakostruši. Drhtao je po svem tijelu. Puške nemaju, ni strijele ubojite, pa kako da ga onda napadnu. Zar tim slabašnim kopljima? Odalami li ih lav šapom po glavi gotovi su.

U dva skoka lav je bio pred njima. Sav se ispruži po zemlji, zareži, zavitla repom par puta, spreman da se baci na njih.

— Petama vjetra, i čuvajmo rusu glavu, klikne Jožić. Zabode koplje u zemlju pa da će jurnuti u bijeg. Klok učini isto. Zabije koplje u pijesak i on, pa da će jurnuti i on, no bilo je prekasno. Lav je u jednom veličanstvenom skoku napravio sjajan luk u zraku i čitavim se tijelom bacio na njih.

— Nema nas više, proleti Jožiću glavom posljednja misao.

Neko je vrijeme stajao kao onesviješten sve čekajući snažni udarac lavlje šape. Ali umjesto udarca i oštih zubi lavljih, začuje se strahovit jedan urlik. Otvori oči i ima što vidjeti. Lav se u strašnom skoku bacio

na njih, ali u zao čas. Pao je svom težinom svog glomaznog tijela na oba u zemlju usadena koplja i nabo se na njih. Koplja se zarinula u njegovo tijelo i probola ga skroz na skroz. Krv je u dva mlaza prnula iz otvorenih rana. Lav je stenjao, duvao i previjao se, ali se nije mogao ni maknuti. Nataknut na ubojita koplja uskoro je poginuo.



— Hura, spašeni smo, skoči u vis Jožić klikćući od veselja.

Klok je za čas došao k sebi od straha i stao i on skakutati oko uginulog lava slavodobitno se krevetleći.

Još su neko vrijeme čekali, dok je lav sasvim prestao trzati se, a onda mu oderaše kožu, natakose ju na koplje i odnesoše je u velikom slavlju u crnačko selo. Da ste tamo vidjeli kakovim li ih veseljem dočekaše.



Junaci dana, šepirili su se među crncima ko kakvi nepobjedivi junaci.

Sutradan zajašiše na najljepšu devu i otputiše se, praćeni klicanjem crnaca preko pustinje.

Kako je i do ernačkih sela dopro glas, da su Talijani navalili na Abesiniju, naši su junaci odlučili, da svoja iskustva, svoju vještnu i spretnost stave u službu Abesinije, pa su krenuli prema Abesiniji. Vidjet ćemo, hoće li onamo stići i kada.



## RAZNO

Narodna banka za siromašnu djecu. Čehoslovačka narodna banka iskazala je koncem svoje poslovne godine lijepi dobitak. Guverner banke Dr. Engliš naredio je da se novac koji je dobiven porazdijeli siromašnoj djeci čiji su roditelji nezaposleni. Ovo je zaista jedna lijepa i plemenita gesta.

U Americi je završeno veličanstveno djelo. Prije par mjeseci slavilo se u San Francisku u Americi veliko slavlje. Bilo je svečano otvorenje vodovoda. Do sada je grad San Francisco oskudijevao na vodi, jer nigdje u blizini nije bilo pravih izvora. Kako je poznato u okolini San Francisca bila su velika nalazišta zlata, pa se je tamo za par godina naselilo na stotine i stotine hiljada ljudi. Toliki silan narod trebao je mnogo vode, a vode ni za lijek. Zbog toga se je već tada za jedno vedro vode plaćalo jedan dolar (oko 50 dinara). Prije 20 godina započeli su inžiniri graditi veliki vodovod, kojim su iz udaljenosti od 240 kilometara doveli vodu do San Francisca. Morali su najprije izgraditi veliko jezero u koje su skupili vodu iz raznih izvora, a zatim su iz toga jezera vodili vodu kroz ogromne cijevi sve do grada. Ta je gradnja stajala ništa manje nego pet milijardi (pet tisuća milijuna dinara), trajala je, kako rekosmo 20 godina, a pri gradnji je poginulo 35 ljudi. Inžinir, koji je zamislio i izveo to veličanstveno djelo, nije dočekao njegov završetak: umro je jedan dan prije otvorenja vodovoda.



## STRAŠAN KUKAC — SKAKAVAC.

Već su u prastarim vremenima skakavce nazivali bičem Božjim. I s punim pravom! Kad se polja i livade nakon obilate kiše najljepše zelenene, a stabla zakite lišćem i cvijećem, i kad nježno klasje na žitu stane bubriti obećavajući bogatu žetvu, eno gdje se iznenada iza brežuljaka pojavljuju tamne guste oblačine. Oblak se širi i povećava i leti naprijed u gustim redovima. Što li je to? Zar oluja? Ne! To je navala skakavaca, koji zuje u nepreglednom gustom roju, leteći naprijed i zasjenjujući i samo sunce. Jadan seljak, koji je toliko truda, muke, znoja i žuljeva uložio da obradi zemlju, a sad će mu, eto, u tren oka sva muka propasti. Propasti, jest, jer ono polje, na koje će se gladni skakavci spustiti da prenoće naličit će sutradan pustom groblju. — Ne će na njemu ostati ni jedne travke, ni jednog lista, ni jednog cvijeta. Jadna će stabla pružati u vis svoje ogoljele grane, ko bogalj sakate ruke...

Imade preko 140 vrsti skakavaca, no najpogibelniji su tako zvan i »marokanski skakavci«, »putujući skakavci«, »veliki afrički skakavci«, kojih imade naročito mnogo u Sudanu. Najčešće stradaju od skakavaca Grčka, Turska, južna Rusija, južna Italija, Azija, Indija, južni dio Kanade i južna Amerika. No najvećma strada od skakavaca Afrika. Za suhih godina znadu se skakavci zaletiti i u naše krajeve, pa smo tako lanjske godine čitali, da je jedan oblak afričkih skakavaca doletio i u našu Hercegovinu, a drugi da je zanio vjetar iz južne Rusije čak u Vojvodinu, gdje da su napravili mnogo štete.

Mnoga su sredstva ljudi pokušali, da bi utamanili ovog strašnog štetčinu. Pokušavalo se ubijati ih jakom električnom strujom u zraku, no bez uspjeha. Otrovnici plinovi mogu ih utamaniti, ali to je vanredno opasno sredstvo, jer može vrlo lako da potruje životinje i ljude. Na otoku Cipru izumio je jedan seljak izvrsno sredstvo. On je na visokim stupovima razapeo čvrste ponjave a kako oblak skakavaca slijepo leti gonjen vjetrom tako naleti i na razapeto platno na koje udari i pada na zemlju u zato iskopane jame pod platnom. Seljaci ih onda u jamama zgaze, a kasnije nadubre njima zemlju.

U francuskim kolonijama u Africi počeli su u najnovije vrijeme upotrebljavati neku vrst bacača vatre. Taj je stroj nalik na štrcaljku, kojom naši vinogradari štrecaju lozu modrom galicom. Razlika je samo u tome, što iz ove štrcaljke struji plamen, koji tamani velike količine skakavaca.

Najviše skakavaca ipak ugine u moru. Njih naimo nosi vjetar. Oni se dignu za povoljnog vjetra negdje s afričkih poljana i lete, lete kuda ih vjetar nosi. A vjetar ih često zanese nad beskonačne morske valove, gdje se iznemogli spuste i nađu svoju smrt u vodi. Dakako da je taj dan prava riblja gozba, jer ih morske ribe u slast sve do jednoga pojedu.

No nisu samo ribe, kojima je skakavac poslastica. Pitajte vi jednog afričkog crnca, bi li jeo skakavce pa ćete vidjeti kako će se samo obliznuti. Crnci jedu skakavce sušene ili pečene, a začinjaju ih medom. Za njih je to najmiliji kolač. E, pa dobar im tek!

## GRČKI FILOZOF I GOSPODSKE HALJINE

Neki grčki mudrac, koji je slovio kao vrlo pametan i dobar čovjek, pa su mu zato ljudi sa svih strana dolazili, pitajući ga za savjet i donoseći mu svakojake darove, odjenuo je jednoga dana prosjačke haljine i izišao na ulicu.

Šećući onako otrcan trgovom, zaustavljao se pred trgovinama, gurao se kroz mnoštvo naroda, ali nitko ni da ga pogleda, a kamo li da bi ga tko pozdravio.

Iza toga se povrati kući, skinu sa sebe prosjačke haljine i obuče najskupocjenije odijelo protkano srebrnim i zlatnim nitima. Zatim opet izade na trg, ovako bogato odjeven. Ovaj su ga put svi opazili, a i oni, koji ga nikad nijesu vidjeli ni čuli o njemu sad su mu se duboko klanjali i s poštovanjem ga pozdravljali.

— Tako dakle, rekao je on u sebi. Ne daju počast meni i ne pozdravljaju mene, nego ove haljine na meni.

I govoreći tako stade skidati sa sebe skupocjene haljine, položi ih na kamen, baci se pred njih ničice i stane im se klanjati.

— O, bogate haljine, o skupocjene tkanine, neka vam je slava, neka vam je čast...

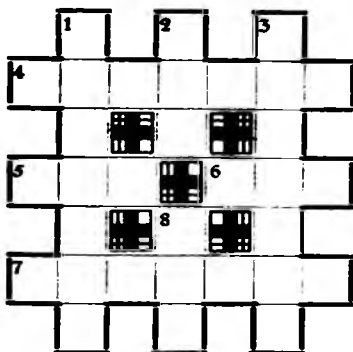
Budalasti narod, gledajući mudraca kako se klanja haljinama, okupio se oko njega i počeo se klanjati i on. I od toga vremena ta se je budalaština održala na svijetu do dana današnjega. Još uvijek ima glupih ljudi, i to danas još u dvadesetom vijeku, koji časte i klanjaju se bogatstvu i raskoši i skupocjenim haljinama, a ne cijene pošteno srce. pravu plemenštinu i duhovne vrline...

## ZAGONETKE I ODGONETKE

### ZAGONETKE

#### 1) KRIZALJKA

(Ivan Curl, Delnice)



Vodoravno: 4. naš pisac, 5. rod-bina, 6. biljka iz koje se pravi domaće platno, 7. darovit.

Okomito: 1 mađarski kralj, poznat iz borba sa Petrom Svačićem, 2 otok u gornjem Jadranu, 3. rodno mjesto Majke Božje, 8. čuvar kuća.

#### 2) ZAGONETNE POSJETNICE

(Marijan Vajda, Visoko)

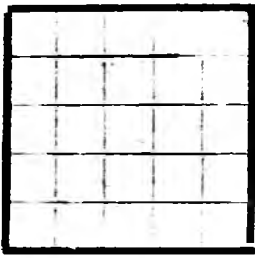
ŽELJ. ŽEČARIN

Zanimanje!

RATKO

Zanimanje!

3) **ISPUNJALJKA**  
(Marijan Vajda, Visoko)



maramica  
zanimanje (dat.)  
graditeljski stil  
miris  
šećer ili...

Vodoravno i okomito isto.

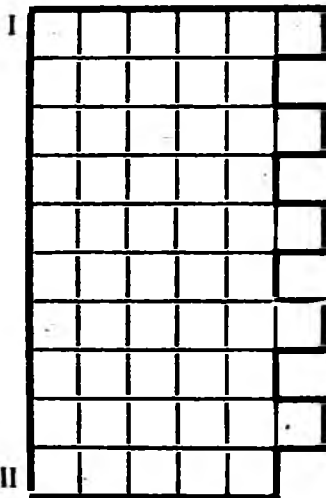
4) **ŠARADA**

Tako se kaže ekavski boja  
Što ju treba domaćica moja

Ulicama njegovim mnogi je šeto  
Veliko naselje to vam je eto

Kad se spoje ove riječi  
Naš najveći grad se ispriječi

5) **ISPUNJALJKA**  
(Marijan Vajda, Visoko)



naše more  
bura, oluja  
afrička životinja  
naša pokrajina pod Italijom  
koja dobro ne vidi  
žensko ime  
prisutni kod krštenja  
lud čovjek  
ina načelnika i bilježnika  
mjera za zlato

I—II junaci priče koja izlazi u »Malom Istraninu«.

**LOGOGRIF**  
(Aleksandar Radanović)

Mali otok na Jadranu  
Nekad centar bitki, mina  
A danas je poznat samo  
Zbog izvrsnog svoga vina.

Tam na Krfu gdje se krvca  
Lila mlazom svakog danku  
Na tom mjestu uzdignut je  
Neznanoga grob junaka.

A vrtuljak u rjekama  
Opasnosti stvara samo.  
Zato neka neplivači  
Nikako ne idu tamo.

Ovo sredstvo za čišćenje  
Domaćica često dira,  
Jer je čula da taj prašak  
Sve očisti i polira.

## POPUNJALJKA

Sastavio: **Mišo Ferjanić**

I.

	Kormilo auta
	Igračka, bebica
	Zbirka slika
	Američki novac
	Neoslobodeni kraj
	Pametna
	Sveta slika
	Književno djelo
	Glazbalo
	Jak vjetar
	Dio kaputa
	Rov, prokop
	Afrički grad
	Rimski car

II.

Od I.—II. Istarski mučenik



### Odgonetka iz broja 7. glasi: **KRALJEVIĆ MARKO**

Ispravno su odgonetnuli: Luka Grgurević, Zagreb — Vinko Janoš, Skrad — Ivica Ružić, Skrad — Drago Mladen, Lupoglav — Ivo Acinger, Gor. Šarampov — Franjo Jaksetić, Zagreb — Dragutin Jauk, Skrad — Olga Nosić, Ivanićgrad — Zdenka Emić i Zdenka Moguš, Ivanićgrad — Ivo Zorica, Šibenik — Slavica Kvaternik, Kloštar Ivanić — Gjuro Brezak, Lupoglav — Aleksandar Rubeša, Zagreb — Dragutin Marenčić, Ivanićgrad — Rudolf Hodak, Ivanićgrad — Kreša Kružić, Hreljin — Anka Vale, Baška — Josip Poletti-Kopešić, Zagreb — Vinko Stamać, Molat — Ankica Tomlinović, Nova Gradiška. —

Nagrađeni: Slavica Kvaternik, Kloštar Ivanić — Aleksandar Rubeša, Zagreb — Gjuro Brezak, Lupoglav — Zdenka Emić i Zdenka Moguš, Ivanićgrad.

---

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-61. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 36. Za tiskaru odgovara Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.